

Жақсының аты өлмейді

Бұл фәниге жұмыр басты пенденің бәрі қонақ. Алайда, сол қонақ өмірде сыйласып аға, іні болып, жарасымын табар, жиен нағашы болып және ретіне қарай жезде балдыз болу да бір ганибет. Ғасырлар бойы қалыптасқан сол бір ата дәстүр қандай тамаша. Осылай сыйласу тек қазаққа ғана тән сияқты.

Әбілбек ағамен танысып, тіл табысу сонау 1987 жылы басталған еді. Онда мен Аманкелді аудандық мәдениет бөлімінің басшысы болсам, аға мәдениет үйінің және халық театрының бас суретшісі. Мен қамал алар қырықты алқымдасам, аға ердің жасы елуде болатын.

Жаратушы неміз сұңғақ бой, сұлу келбет, көркем мінез бен ерекше дарынды ағаға тарту еткен сияқты. Жалғыз ұлдың атының алысқа баратынын, көптің сауабын алатынын, тамырын тереңге жіберіп, алып бәйтерек жапырағын жайып, мәуелі бақ болатынын Ұзақ ақсақал білді ме, тіледі ме? Иә, жапғызының аман-сау болуын, қасынан алысқа ұзамай: «көз алдымда болса, болды» деп сан мәрте: «тәубе құдай, тәубе» деген болар. Соған лайық Жаратушы жаппар неміз тілегін берді, бірақ аса дарынды, сирек мамандықты ерекше адам ғана игереді, ол Әбілбек Ұзақұлы еді.

Алғашқы да алысқа ұзамай ата-ана тілегіне орай жүргізушілікті (шофер) игеріп, қолдарына келін түсірді, көптің бірі болып жүріп жатты. Дегенмен, өзгенің байқамайтынын байқау, сұлулықтың сырын ұғуға ұмтылу, еріксіз әке батасын алып Алматыға алып келген еді. (Ол туралы Әбілбек ағаның көзі тірісінде қалам тербегеннен кейін бүгінде қайталағым келмеді).

Алматыдан жақсы кәсіби бітім алып елге оралды, бірақ, алған білімін халық игілігіне жұмсау алғашқыда өте қиынға соқты. Соған қарамастан қиыннан шығар жол іздеп алға ұмтылды. Аманкелді аудандық халық театрында суретші-декоратор болып істеу, оның кәсіби мамандығына жол ашып, жан-

жақты ізденуінің басы болды. Осы кезеңде тұстас достары Төкен Елтебаев, Ділдібек Қорғанбеков, Кәки Ақан, Мирамхан Қапышов, Айтбай Мұздахановтар оң ықпал етті, сенім ұялатты, шабыттандырды. Жалпы Әбілбек ағаның қолынан тек қана Аманкелді төңірегіне таныс, белгілі адамдардан тыс, облыс, республикаға есімдері мәлім азаматтардың пәнилігі мен бақилығына ұзын-ырғасы 70-80 ескерткіш, мүсін белгілер жасалды. Торғай төсінің «астанасы» Арқалықтағы ұлт-азаттық күресінің қас батыры Аманкелді Имановқа қойылған алып ескерткіштің өзі неге тұрарлық!

Таныстықтың бастауы Аманкелді халық театрында басталып, Арқалықта сыйластыққа ұласты, аға інілікпен жарасымын тапты. Әбілбек ағаны білген сайын мінезіне, қарапайымдылығына тәнті болдым. Барды місе тұтып, ерекше өнер несімін деп асып-таспайтын, ақырын жүріп анық басатын, қанағатшыл, қосағы мен қоса ағарып, жылуын тек отбасына ғана беріп қоймай, онымен араласқан дос-жолдасқа, ағайын туысқа, жақын жуық жұрағатқа да бере білетін үлкен жүрек несін білдім, таныдым, сонымен қатар сыйласуға да, қинасуда да тұратын жігіт ағасындай ақсақалды көрдім.

Еткен еңбегі көптің көңілінен табылып, ел басқарып отырған басшының назарына ілікті. «Жаным десе, жан семіреді» демекші, Әбекең ағаны бағалауға ат салысқан, жас та болса, бас болған, қиын кезде халықты сонынан ертіп, көптің көңілінен шыққан азамат сол кездегі қала әкімі Жомарт Түбекбаев еді. Ағамыз «Құрмет» ордені мен екі мәрте облыстық меценаттар (демеушілер) сыйлығының иегері атануы досын сүйіндіріп, бар болса, дұшпанын күйіндірді.

Ағаны еске ала отырып, оның құмырлық серігі, отанасы, мәңгілік өмірінің жалғасы, бауыр еті балаларының анасы, Бәтима тәтеміз туралы еске алмау, аруаққа қиянат. Маған дейін де, менен кейін де «жігітті төрте де сүйрейтін, көрте сүйрейтін оның өмірлік серігі» деген дана тәмсіл талай айтылар. Бұл орайда «Жалғыздың жары құдай» демекші, Жаратушы жаппар Неміз Әбекене адал, инабатты

да ибалы жар берген. Бәтима тәтеміз тек адал жар ғана болмай, ата-ененің бабын білетін сүйікті де инабатты келін, абысын-ақына сырлас дос, көрші көлемге қолы ашық, қайырымы мол бәйбіше бола білді.

Аға, тәтеміздің, көпке ортақ адал дастарханынан талай рет дәм таттық, есіктен кірер-кірместе «төрлет бауырым, қаным, қалың қалай?» деп қуанышпен қарсы алатын. Әлде қалай телефон шалғанда менің үй-ішімнен тыс туыстарды да сұрап, аса бауырмалдық танытып, тілектестік білдіретін, мен де інілік ниетпен «тәте қалай, тоқпандар ренжітпей ме, маған айтыңыз, мен бұларды көрейін» деп, еркелей туыстық ниет танытатынымын. Ал, Әбілбек аға болса, «қой-қой, қан нияздың тұқымын ренжітіп неміз бар, пәлелеріңнен аулақ»-дейтін, жезде балдыздық, нағашылы жиенді әзіліміз осылайша жарасым жалғасын табатын. Шіркін, сол бір күндер-ай десеңші!

Кімнің бұл пәниде қаншалықты жер басып жүретіні бір Аллаға мәлім, әрине, солай дегенмен жақсы жандарды жамандыққа қимау, қанша жасаса да әттеген-ай деу, өмір заңдылығы. Дегенмен, Абай хакім: «өлді деуге бола ма, айтыңдаршы, өлмейтұғын артында із қалдырған» демекші, аға мен тәтейдің артында өмірлерін жапғастырушы балалары, немере жиендері мен қатар еңбегінің жемісі, қолының табы, өлмес өнерінің нәтижесі, ескерткіштері қалды. Соның бірі менің төрімде ілулі тұрған ұлы бабам Сейдахметтің портреті. Сондықтан да «сыйға сый, сыраға бал» демекші, мен тұрғанда менен тараған ұрпақ барда Сіздің есіміңіз еш уақытта да ұмытылмайды. Дана халқымыз «жақсының аты өлмейді, галымның хаты өлмейді»-деп бекер айтпаған болар. Бірге емес, көпке қызмет еткен, еңбегі елге сіңген, ел жадында мәңгі қалатындай болуы үшін, өзі тұрған үйінің жанындағы №10 орта мектепке атын берсек, жақсы ағаға деген құрметтің үлкені осы болар еді.

Ж. ҒАПБАСҰЛЫ,
Арқалық қалалық ардагерлер ұйымының төрағасы.